Socialstyrelsen

Information om praktisk tjänstgöring för apotekare med utbildning utanför EU och EES

Vägen till legitimation

Praktisk tjänstgöring är en del av Socialstyrelsens väg till legitimation för apotekare utbildade utanför EU/EES. Vägen till legitimation innehåller följande steg

- granskning av utbildningen
- kunskapsprov
- praktisk tjänstgöring
- kurs i svenska författningar
- svenska språket.

Det finns mer information om de olika stegen på Socialstyrelsens webbplats, http://legitimation.socialstyrelsen.se.

Vad som krävs för legitimation

Apotekare utbildade utanför EU/EES ska uppvisa den kunskap, kompetens och lämplighet som krävs för legitimation efter genomgången apotekarutbildning i Sverige, det vill säga apotekarexamen.

Bedömning genom kunskapsprov och praktisk tjänstgöring

Kunskapsprovet är på svenska och innehåller både ett teoretiskt och ett praktiskt delprov. Genom godkänt kunskapsprov har apotekaren utbildad utanför EU/EES visat att hen har den kunskap och delvis även den kompetens (förmågan att omsätta teoretisk kunskap i praktiken) som krävs för svensk legitimation.

Syftet med den praktiska tjänstgöringen är att göra en fördjupad bedömning av tjänstgörarens kompetens i apoteksverksamhet och lämplighet för yrket.

Kunskapsprovet måste vara godkänt

Den som ska göra praktisk tjänstgöring måste ha klarat kunskapsprovet innan hen kan påbörja tjänstgöringen. Socialstyrelsen anser att godkänt resultat på kunskapsprovet visar att tjänstgöraren har språkliga förutsättningar att arbeta patientsäkert. Därför kräver Socialstyrelsen inte att tjänstgöraren har godkänt betyg i svenska språket för att kunna påbörja tjänstgöringen. Godkänt resultat på kursen i svenska författningar krävs inte heller. Apoteket får dock själv ta ställning till om det vill att tjänstgöraren ska ha avklarat dessa steg innan hen tas emot för tjänstgöring.

Apoteket ska ansöka om ett särskilt förordnande

Ett apotek som ska ta emot en person för praktisk tjänstgöring måste först ansöka om ett särskilt förordnande hos Socialstyrelsen för att personen ska kunna utöva apotekaryrket utan legitimation. Ansökan bör göras minst en månad innan tjänstgöringen ska påbörjas. Tjänstgöring som gjorts utan särskilt förordnande godkänns inte.

Ni hittar ansökningsblanketten, *Ansökan om särskilt förordnande att utöva apotekaryrket för icke legitimerade apotekare*, på Socialstyrelsens webbplats.

Handledaren bör ha utbildning och erfarenhet

Tjänstgöringen ska ske under handledning av någon som har svensk legitimation som apotekare. Socialstyrelsen rekommenderar att handledaren har handledarutbildning och erfarenhet av handledning. Det är apoteket som avgör om handledaren har tillräcklig utbildning och erfarenhet för att handleda och bedöma tjänstgöraren. Om handledaren är receptarie måste det finnas en apotekare tillgänglig som tjänstgöraren kan vända sig till vid behov.

Praktisk tjänstgöring under sex månader på ett öppenvårdsapotek

Den praktiska tjänstgöringen ska genomföras under sex månader i en följd på ett öppenvårdsapotek. Om tjänstgöringen genomförs på deltid (måste vara minst på halvtid) så måste den sammanlagda tjänstgöringstiden motsvara sex månaders heltidstjänstgöring. Tjänstgöringen ska genomföras på det apotek som verksamhetschefen ansvarar för och där handledaren har sin huvudarbetsplats, vilket betyder att minst 75 procent av handledarens arbetstid bör vara förlagd där.

Tjänstgöringstiden kan inte förkortas. Den får heller inte förlängas utan ett beslut från Socialstyrelsen. Om apoteket vill förlänga tjänstgöringen ska det skicka in en ny ansökan om ett särskilt förordnande med en motivering till varför tiden behöver förlängas och därefter invänta beslutet. Om det uppstår avbrott i tjänstgöringen på grund av exempelvis sjukdom kan apoteket kontakta Socialstyrelsen för vägledning i det enskilda fallet.

När den praktiska tjänstgöringen avslutats har tjänstgöraren inte längre rätt att utöva apotekaryrket i väntan på Socialstyrelsens beslut om legitimation.

Socialstyrelsen ansvarar inte för ekonomisk ersättning till tjänstgöraren eller eventuella försäkringar som behövs under den praktiska tjänstgöringen.

Var den praktiska tjänstgöringen kan genomföras

Tjänstgöringen ska genomföras på ett öppenvårdsapotek där tjänstgörarens kompetens och lämplighet kan bedömas enligt kraven för svensk legitimation. Socialstyrelsen rekommenderar att apoteket har minst tre farmaceuter med apoteket som huvudarbetsplats och minst två receptkanaler. Det är apoteket som själv tar ställning till om det är lämpligt för praktisk tjänstgöring med utgångspunkt i den bedömning som ska göras genom att fylla i intyget om praktisk tjänstgöring.

Arbeta med viktiga författningar

Kursen i svenska författningar ger generella kunskaper om lagstiftningen inom hälso- och sjukvården. Under den praktiska tjänstgöringen ska tjänstgöraren ges möjlighet att lära sig yrkesspecifika författningar genom att praktiskt förhålla sig till dessa i arbetet.

Intyget blir en del av Socialstyrelsens beslutsunderlag

För att Socialstyrelsen ska få ett bra beslutsunderlag så ska verksamhetschefen och handledaren fylla i ett intyg om den praktiska tjänstgöringen. Intyget är utformat utifrån kraven på kompetens och lämplighet för apotekarexamen.

I intyget finns ett bedömningsunderlag med specificerade arbetsuppgifter där tjänstgörarens kompetens ska bedömas. Det finns även öppna frågor där svaren kan formuleras fritt med utgångspunkt i stödtext hämtad från bland annat examenskraven.

Som stöd för att göra bedömningar och fylla i intyget kan handledaren använda i verksamheten beprövade bedömningsmetoder. Socialstyrelsen behöver dock inte ta del av detta underlag.

Socialstyrelsen vill betona att praktisk tjänstgöring främst handlar om att göra en bedömning. Det ska dock finnas i åtanke att tjänstgöraren behöver lite tid för att vänja sig vid arbetsplatsen, IT-systemen och liknande.

Intyget ska skrivas under av verksamhetschefen, handledaren och tjänstgöraren. Handledaren ska även skriva under varje sida av intyget.

Intyget ska i original skickas in till Socialstyrelsen efter avslutad tjänstgöring. Genomgången praktisk tjänstgöring innebär inte att legitimation automatiskt kommer att meddelas.

Avbryt tjänstgöringen om det finns brister

Den praktiska tjänstgöringen ska i vissa fall avbrytas och Socialstyrelsen informeras om detta. Tjänstgöringen ska avbrytas om tjänstgöraren uppvisar så stora brister i kompetens eller lämplighet att det kan befaras utgöra en risk för patientsäkerheten. Tjänstgöringen ska också avbrytas om tjänstgöraren har sådana brister i det svenska språket att det försvårar en bedömning av kompetensen. Socialstyrelsen tar då ställning till om det finns förutsättningar för fortsatt tjänstgöring.

Arbetsuppgifter som tjänstgöraren får utföra

Tjänstgöraren ska ha ett särskilt förordnande att utöva apotekaryrket under tjänstgöringen. Särskilt förordnad personal jämställs med legitimerad personal utom när det i lag eller annan författning uttryckligen anges att arbetsuppgiften ska utföras av legitimerad personal. Det finns mer information bland annat i Läkemedelsverkets föreskrifter (HSLF-FS 2016:34) om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit och på Socialstyrelsens webbplats om vem som får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården, https://vemfargoravad.socialstyrelsen.se.

Socialstyrelsen

INTYG
om praktisk tjänstgöring
för apotekare med utbildning
utanför EU och EES

Skicka intyget till
Socialstyrelsen
Behörighet
106 30 STOCKHOLM

Uppgifter om den praktiska tjänstgöringen

Namn på den som gjort praktisk tjänstgöring	**Apotek**
Personnummer	**Tjänstgöringsperiod (åååå-mm-dd – åååå-mm-dd)**

Uppgifter om de ansvariga för bedömningen

Datum	**Datum**
Verksamhetschefens underskrift	**Handledarens underskrift**
Namnförtydligande och personnummer	**Namnförtydligande och personnummer**
Verksamhetschefens e-postadress	**Handledarens e-postadress**
Verksamhetschefens telefonnummer	**Handledarens telefonnummer**

Underskrift av den som gjort praktisk tjänstgöring

Jag har tagit del av bedömningen (tjänstgörarens underskrift)

Bedömning av den praktiska tjänstgöringen

Ni som bedömer den praktiska tjänstgöringen ska först kryssa i om tjänstgöraren behärskar de specificerade arbetsuppgifterna i checklistan och sedan i fritext beskriva er bedömning av tjänstgöraren avseende

- omdömes- och problemlösningsförmågan
- förhållningssättet mot kunder och personal
- allmän lämplighet som apotekare
- eventuella brister i ett patientsäkert arbete.

Varuhantering

Den som har gjort praktisk tjänstgöring ska ha förståelse för hela varuhanteringsprocessen. Tjänstgöraren har

1. kännedom om varuhanteringens olika moment

   ja nej

ev. kommentar:

2. kännedom om riktlinjer för sortiment och lagerhållning

   ja nej

ev. kommentar:

3. god sortimentskunskap

   ja nej

ev. kommentar:

Receptordinerade läkemedel

Den som har gjort praktisk tjänstgöring ska kunna tillämpa sina farmaceutiska kunskaper i expeditionsarbetet, kunna utföra receptexpedition och bedöma rimligheten i förskrivarens ordination. Tjänstgöraren kan

4. utföra författningsmässig, farmakologisk och teknisk kontroll vid receptexpeditionen

   ja nej

ev. kommentar:

5. hantera olika typer av recept samt rutiner för expediering av dessa

   ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

_____

6. kan bedöma rimligheten i förskrivarens ordination och agera vid felaktigheter på recept

ja nej

ev. kommentar:

7. anpassa informationen efter individens behov och önskemål

ja nej

ev. kommentar:

8. förvissa sig om att kunden kan använda läkemedlet på rätt sätt och hjälpa den enskilda kunden till en ändamålsenlig läkemedelsanvändning

ja nej

ev. kommentar:

Läkemedel för självmedicinering/egenvård

Den som har gjort praktisk tjänstgöring ska kunna ge råd om självmedicinering och livsstilsfaktorers påverkan på hälsan samt behärska gränsdragningen mellan egenvård och hänvisning till sjukvården. Tjänstgöraren kan

9. ställa adekvata frågor till kunden och genom dialog ta reda på kundens behov

ja nej

ev. kommentar:

10. ge individuellt anpassade råd och rekommendationer om rätt läkemedel till rätt indikation

ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

_____

11. bedöma när en person ska hänvisas till sjukvården

    ja nej

ev. kommentar:

Information och kommunikation

Den som har gjort praktisk tjänstgöring ska från olika källor söka, utvärdera och sammanställa information samt på ett pedagogiskt sätt kunna förmedla den. I dialog med kunden ska tjänstgöraren verka för en rationell och ändamålsenlig läkemedelsanvändning. Tjänstgöraren

12. har förmåga att lyssna och ställa adekvata frågor till kunden och anpassa sin kommunikation efter varje enskild person

    ja nej

ev. kommentar:

13. kan ge råd utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet

    ja nej

ev. kommentar:

Tillämpning av författningar

14. Ett krav för legitimation är att den sökande ska ha för yrket nödvändiga kunskaper i svenska författningar. Den som gör praktisk tjänstgöring har tillämpat viktiga författningar för yrket och visat förmåga att söka efter vägledning i relevanta författningar

    ja nej

Ge ett exempel på en situation under den praktiska tjänstgöringen där tjänstgöraren har visat förmåga att söka efter vägledning i relevanta författningar.

Handledarens underskrift

_____

Nedan ska ni som bedömer den praktiska tjänstgöringen i fritext beskriva tjänstgörarens omdömesförmåga, förhållningssätt och allmänna lämplighet samt eventuella brister i ett patientsäkert arbete. Under respektive rubrik finns stödtext hämtad från examensmålen i högskoleförordningen (1993:100).

Omdömes- och problemlösningsförmåga

Apotekare ska visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens. Apotekare ska visa förmåga att självständigt identifiera, analysera och lösa kvalificerade läkemedelsrelaterade frågeställningar.

Förhållningssätt mot kunder

Apotekare ska visa empatisk förmåga samt förmåga att möta individer på ett respektfullt och förtroendeingivande sätt. Apotekare ska visa känsla för etik, säkerhet och sekretess vid kundkommunikation.

Handledarens underskrift

Förhållningssätt mot personal

Apotekare ska visa förmåga till lagarbete och samverkan med kollegor samt andra yrkesgrupper inom läkemedelsområdet och hälso- och sjukvården. Synpunkter ska inhämtas från personal på apoteket. Vilka åsikter har andra som arbetat med tjänstgöraren om exempelvis omdömesförmågan samt förhållningssättet mot kunder och personal?

Allmän lämplighet som apotekare

Apotekare ska ha ett etiskt och professionellt förhållningssätt med särskilt beaktande av vedertagna etiska värderingar och riktlinjer inom läkemedelsområdet och hälso- och sjukvården.

Eventuella brister i ett patientsäkert arbete

Om det framkommit exempelvis egenskaper, attityder, brister i varuhanteringen eller kundkommunikationen som kan utgöra en risk för patientsäkerheten ska de beskrivas här.

Handledarens underskrift